

49. Veesenmayer rámutatott, hogy Winkelmann-nal szemben, aki azonnal 50 000 zsidót követelt, ő „csak 25 000-et” kért. A mérsékelt kérés célja az volt, hogy azonnali jóváhagyáshoz vezessen, és további 25 000 fős kontingensekre irányuló kérések kövessék, míg a zsidókérdés végleges megoldását meg nem valósítják. Ribbentrop nevében Brenner október 29-én ösztönözte Veesenmayert, hogy ezt az utat kövesse. A taktika sikeresnek bizonyult: Veesenmayer november 1-jén azt jelenthette, hogy Szálasi jóváhagyta további 25 000 zsidó „kölcsonadását”. Később a hónap folyamán alacsonyabb rangú tisztségviselők között nem hivatalos megegyezések jöttek létre további zsidók átadásáról. Például a budapesti Belvedere Szállóban Hans Geschke SS-Brigadeführer, helyi Gestapo-főnök megegyezett a honvédelmi minisztérium képviselőjével (Herbeck József ezredessel) és a belügyminisztérium képviselőjével (Láday István ezredessel és Ferenczy László alezredessel) további 17 000 munkaszolgálatos átadásáról. *RLB*, 232., 233., 237. és 239. dok. Lásd még Lévai, *Zsidósors Magyarországon*, 358. o. és Lévai, *A pesti gettó, i. m.*, 59. o.

50. A Hitler által jóváhagyott „Keleti falat” a Vág völgyétől Stájerországig a magyar-osztrák határ mentén kellett felépíteni. Szálasi kezdeti ellenkezését az igényelt zsidóknak az építkezés céljára történő „kölcsonadásával” kapcsolatban nyilván leküzdötték Hitler és Martin Bormann személyes közbenjárásával, Jury sürgetésére. C. A. Macartney, 2:450. o.

51. A parancs szövegét és az érintett munkaszolgálatos-századok listáját a századok számával, szolgálati helyével és átadásuk időpontjával lásd *FÁA*, 2:651–657. o. Lásd még a 2. függelék.

52. *Uo.*

53. 171 005 Eln. 45. sz. parancs. *Uo.*, 658. o.

54. *Uo.*, 659. o.

55. 10 690/Fk. Eln. 1944. sz. rendőrségi parancs. *Uo.*, 662–663. o.

56. Kelecsényi szintén a Nyilaskeresztes Párt Gaál Csaba által vezetett antropológiai szekciójához tartozott. A nyilas párt „embertani szakértője”, a „fajnemesítő osztály vezetője”. Lévai, *Zsidósors Magyarországon*, 331–332. o.

57. Protokoll einer Sitzung der Schwedischen Gesandtschaft Budapest (Jegyzőkönyv a budapesti svéd követségen tartott tanácskozásról), Jeruzsálem, Israel Police, Bureau 06, Eichmann Trial dok.)

58. A belügyminisztérium 17 874/1944.VII. res. sz. rendelete, melyet Hajnácskőy László, a BM VII. osztály vezetője írt alá. *FÁA*, 2:660–661. o.

59. November 13-i táviratában, csak öt nappal a gyalogmenetek indulása után, Veesenmayer jelentette, hogy Eichmann szerint 27 000 zsidó már útban van Németország felé, és további 40 000 átadása várható napi 2000–4000 fős kontingensekben. *RLB*, 240. dok. A halálmenetek jól dokumentált, részletes leírása megtalálható Szita Szabolcs *Halálteród* (Kossuth, Bp., 1989) c. munkájának 59. skk. oldalán.

60. Krauszt, a budapesti Palesztina Hivatal képviselőjét 1944 nyarán kooptálták a svájci követség munkatársává. Bővebben tevékenységéről lásd a 29. és a 31. fejezetet.

61. Újváry beszámolóját lásd Újváry Sándor: „Szabálytalan önéletrajz.” *Menóra*, Torontó, 1979. február 17. A jelentés megtalálható in: *Protokoll einer Sitzung in der Schwedischen Gesandtschaft Budapest*. A Breszlauer-Kluger-jelentés megtalálható a jeruzsálemi Yad Vashem Levéltárban, M-20/47. Nők személyes beszámolóí, akik túlélték a gyalogmeneteket és a későbbi deportálásokat: *FÁA*, 2:647–651. o.

62. NG-5216.